

Elektronové vlastnosti sloučenin RPd_5Al_2

Autor práce: Mgr. Jan Zubáč

Vedoucí práce: doc. Mgr. Pavel Javorský, Dr.

Instituce: Univerzita Karlova v Praze, Matematicko-fyzikální fakulta

Sloučeniny RPd_5Al_2 , kde R je prvek se $4f$ nebo $5f$ elektrony se v současnosti staly velmi zajímavé díky objevu nekonvenční supravodivosti u $NpPd_5Al_2$ a $CePd_5Al_2$. Na rozdíl od klasické supravodivosti je zde supravodivý stav úzce spjat s magnetickými excitacemi. Proto je velmi žádoucí studium vlastností magnetických analogů, tj. sloučenin se stejnou strukturou vykazujících magnetické uspořádání.

V této diplomové práci jsme se proto detailně zaměřili na sloučeninu $NdPd_5Al_2$ a studovali ji pomocí magnetizačních měření, měření měrných tepel a rozptylu neutronů. Sloučenina krystalizuje v tetragonální grupě $I4/mmm$ s mřížovými parametry $a = 4.147 \text{ \AA}$ a $c = 14.865 \text{ \AA}$, magneticky se usporádává pod $T_N = 1.3 \text{ K}$ a vykazuje magnetokrystalovou anizotropii kvůli působení krystalového pole. Magnetický fázový diagram se podobně jako u strukturně příbuzných sloučenin RTX_5 a R_2TX_8 vyznačuje přítomností dvou různých magnetických fází. Anti-feromagnetická fáze v nulovém poli je charakterizována propagačním vektorem $k = (\frac{1}{2}00)$ a vyznačuje se uspořádáním neodymových momentů o velikosti $2.22 \mu_B/\text{Nd}$ podél tetragonální osy c , jak bylo zjištěno pomocí neutronové difrakce. Fázový přechod z paramagnetického do magneticky uspořádaného stavu v nulovém poli je fázovým přechodem prvního druhu. Takové chování nebylo u příbuzných sloučenin RTX_5 a R_2TX_8 dosud pozorováno a lze jej považovat za spíše neobvyklé, jelikož obdobné fázové přechody jsou zpravidla fázovými přechody druhého druhu. Pomocí nepružného rozptylu neutronů jsme detekovali krystalopolní hladiny o energiích 3.0 meV , 7.4 meV , 8.6 meV a 17.1 meV . Naše poznatky o krystalovém poli ve sloučenině $NdPd_5Al_2$ získané pomocí nepružného rozptylu neutronů dále porovnáváme s výsledky analýzy krystalového pole pomocí susceptibilit a výpočtů z prvních principů a konfronтуjeme s experimentálními magnetizačními daty a magnetickými měrnými teplami. Výsledky rovněž diskutujeme v kontextu příbuzných sloučenin RPd_5Al_2 , R_2TX_8 a RTX_5 .

Reference

- [1] ZUBÁČ, J., et al. Magnetic properties and phase diagram of $NdPd_5Al_2$. *Journal of Alloys and Compounds*, 2016, 675: 94-98.